

خارج الفقہ

۲۱-۸-۲۰۱۴ فقه اکبر ۲

۲۹

(مکتب و نظام قضایی اسلام)

دراسات الاستاذ:

مهدي الهادي الطهراني

مبانی مکتب قضایی اسلام

ضرورت وجود قانون

نساوی تمام احاد مسلمین در برابر
قانون

رسیدگی عادلانه به دعاوی

سرعت در احقاق حق

اصل برائت

استقلال قاضی

مبانی مکتب
قضایی اسلام

رعایت امور موجب عدالت ثبوتی و اثباتی از سوی کارگزاران قضایی

سهولت مراجعه به سیستم قضایی

غیر قابل بازگشت بودن حکم قضایی مگر در صورت بطلان مستندات

نقض حکم قاضی در حکومت عدل

- نقض حکم قاضی در حکومت عدل
- اگر حکومت اسلامی تشکیل شود، همان گونه که قبلاً بیان شد، قضاوت مشروط به نصب از سوی حکومت است و حتی فقیه جامع الشرائطی که متصدی امر ولایت نیست، هنگامی می تواند قضاوت کند که از سوی حکومت به این مقام منصوب شود.

نقض حکم قاضی در حکومت عدل

- از سوی دیگر، نصب قاضی در یک حکومت بر اساس قوانین و در محدوده‌ی آنها صورت می‌پذیرد. با این وصف، قضات حکومت اسلامی در محدوده‌ی قانون و بر اساس معیارهای قانونی می‌توانند حکم کنند.

نقض حکم قاضی در حکومت عدل

- اگر قانون در برخی موارد حکم آنها را معلق بر تأیید مرجع خاصی نماید یا دادگاه دیگری معرفی کند، آن حکم پس از تأیید، ارزش و اعتبار قطعی پیدا می کند. اگر در موارد خاص به متخصصان امکان تقاضای تجدید نظر داده شود، آنها بر اساس معیارهای تعیین شده در قانون می توانند تقاضای تجدید نظر کنند.

نقض حکم قاضی در حکومت عدل

- چنان که در بحث های گذشته بیان شد، **قاضی منصوب از سوی فقیه جامع الشرائط** در جایی که حکومت اسلامی وجود ندارد، به استناد ولایت فقیه مزبور می تواند اقدام به قضاوت کند.

نقض حکم قاضی در حکومت عدل

- بنابراین او نیز به منزله ی قاضی منصوب در حکومت اسلامی، در محدوده ای که فقیه برای او تعیین می کند و بر اساس معیارهای او اجازه ی قضاوت می یابد.

نقض حکم قاضی در حکومت عدل

- با این وصف، سخن حضرت امام در تحریر الوسيلة ناظر به فرض حکومت اسلامی یا قاضی منصوب از سوی فقیه جامع الشرائط نیست و فقط به همان قضاوت فقیه جامع الشرائط در جایی که حکومت اسلامی وجود ندارد، معطوف می باشد.

اجتهاد و قضاوت

- اجتهاد و قضاوت
- حاصل آنچه تا حال بحث شد، این است:
- ۱. مجتهد مطلق، دارای منصب قضاوت از سوی شارع است، چه أعلم باشد چه غیر أعلم و چه در شهر عالم تر از او باشد چه نباشد.
- ۲. مجتهد متجزی که در بحث قضای اسلامی و در مسأله‌ی مورد رجوع، مجتهد باشد، از منصب قضاوت برخوردار است.

- این نتایج در صورتی که بحث را بدون لحاظ حکومت اسلامی مورد مطالعه قرار دهیم، به دست می آید و این همان شیوه ای بوده که تا حال در کتب فقهی مورد توجه قرار گرفته است. اینک جا دارد این پرسش مطرح شود که آیا در یک حکومت اسلامی وضعیت این نتایج تغییر خواهد کرد؟